

AINEKOHTAINEN OPETUSSUUNNITELMA PUUPUHALTIMET

Porvoon kaupungin sivistyslautakunta 12.3.2019

Päivitetty 1.8.2023

PUUPUHALTIMET

- Huilu
- Oboe
- Klarinetti
- Saksofoni
- Fagotti
- Nokkahuilu

Tässä aineopetussuunnitelmassa esitellään tavoitteet ja suunnitelmat myös **rytmimusiikkiin** erikoistuvien puupuhallinopintojen osalta.

Sisällys

Puupuhallinten valmennusopetus

- Tavoitteet
- Sisältö

Puupuhallinten perusopinnot

- Yleiset tavoitteet kaikille tasoille
- Perustaso 1
- Perustaso 2
- Perustaso 3

Puupuhallinten syventävät opinnot

PUUPUHALLINTEN VALMENNUSOPETUS

Tavoitteet

Valmentavaa puupuhallinopetusta annetaan pienissä nokkahuilu-, huilu-, oboe-, klarinetti-, saksofoni ja fagottiryhmissä sekä lyhyillä yksilötunneilla.

- Tutustutaan puhallinsoiton perusteisiin: puhaltaminen, hengitys, äänenmuodostus, kielitys ja sormitukset
- Tutustutaan monipuolisesti eri puhallinsoittimiin kuuntelemalla ja mahdollisuuksien mukaan kokeilemalla
- Tutustutaan soiton, laulun ja leikin avulla musiikin hahmotusaineiden alkeisiin
- Oppilasta kannustetaan luovuuteen ja oman musiikin tekemiseen
- Annetaan oppilaalle valmiudet soitonopintoihin puhallinsoittimessa
- Oppilas saa kokemusta yhteissoitosta
- Pyritään luomaan turvallinen oppimisympäristö ja annetaan lapsille aikaa tutustua harrastukseen, opettajaan ja ryhmään
- Myös huoltajat tutustuvat soittoharrastukseen ja oppivat ottamaan vastuuta kotiharjoittelusta

Sisältö

- Tuttuja lauluja
- Tutustumista eri musiikkikulttuureihin soittamalla, laulamalla ja kuuntelemalla
- Soitetaan yksin ja ryhmässä
- Oppilas saa kokemusta esiintymistilanteista
- Opetellaan kotiharjoittelua
- Oppilas tutustutetaan musiikin hahmotusaineiden alkeisiin
- Oppilaalle opetetaan pienimuotoista improvisointia ja sävellystä, leikitään sävelillä ja sävyillä oman instrumentin kanssa

PUUPUHALLINTEN PERUSOPINNOT

YLEISET TAVOITTEET PUUPUHALLINTEN PERUSOPINNOISSA JA SYVENTÄVISSÄ OPINNOISSA:

- Löydetään luonteva soittotapa ja tutustutaan ääneen ilmiönä
- Opitaan soittimen äänenmuodostusta, artikulointia ja hengitystekniikkaa
- Saadaan valmiuksia fraseeraukseen sekä taiteellisiin ja teknisiin perustaitoihin
- Opitaan lukemaan nuotteja ja hahmottamaan musiikillisia rakenteita ja kokonaisuuksia

- Sormitekniikan kehitys etenee mm. harjoittelemalla asteikkoja ja sointukulkuja
- Opitaan harjoittelemaan säännöllisesti, monipuolisesti ja itsenäisesti
- Opitaan kuuntelemaan omaa soittoa ja sävelpuhtautta, taso tasolta pyritään tarkempaan sävelpuhtauteen
- Opitaan tuomaan esiin kappaleen luonnetta ja tunnelmaa
- Taso tasolta pyritään vivahteikkaampaan soittoon
- Opitaan soittamaan ulkoa ja korvakuulolta sekä säveltämään ja improvisoimaan omista lähtökohdista käsin
- Tavoitteena on jokaisella tasolla moitteeton pulssin hallinta sekä tason mukainen rytmin käsittely
- Opitaan käyttämään metronomia ja taustanauhoja harjoittelussa
- Soitetaan riittävästi ohjelmistoa; noin kolminkertainen määrä kunkin tason suoritukseen nähden
- Totutaan esiintymään
- Soitetaan yhdessä muitten kanssa (lähtökohtaisesti orkesterissa) ja opitaan yhdessä musisoidessa kuuntelemaan muita sekä toimimaan ryhmässä
- Totutaan kuuntelemaan musiikkia laaja-alaisesti sekä konserteissa että tallenteilta
- Opitaan pitämään hyvää huolta soittimesta
- Opitaan suojaamaan kuuloa ja ymmärtämään hyvän soittoasennon merkitys jaksamiselle

PERUSTASO 1

Tavoitteet

Ensimmäisellä perustasolla tavoitteena on oppia soiton ja nuotinluvun perusteita. Kappaleet ovat vielä melko lyhyitä. Opitaan hengitys- ja puhallustekniikan perusteet. Improvisaatio ja säveltäminen ovat lähinnä sävelillä leikkimistä ja omien, pienten laulujen tekemistä.

On tarkoitus, että kappaleita opitaan soittamaan sekä nuoteista, korvakuulolta että ulkoa. Opetellaan myös kuuntelemaan ja korjaamaan sävelpuhtautta.

Tällä tasolla kotiharjoittelu on useimmiten myös huoltajan vastuulla ja tavoitteena onkin, että oppilas ja huoltaja löytävät heille sopivan tavan pieneen, säännöllisenä toistuvaan harjoitteluhetkeen.

Kuulosta ja fyysisestä jaksamisesta huolehtiminen otetaan esille jo nyt.

On tarkoitus, että oppilas oppii alusta lähtien pitämään soittimensa kunnossa ja puhtaana ja oppii tunnistamaan mahdollisen huollon tarpeen.

Sisältö

- Neljä duuri- ja neljä molliasteikkoa murtokolmisointuineen. Asteikkoja soitetaan seuraavasti:
 - HUILU: yksi oktaavi
 - OBOE: yksi oktaavi
 - KLARINETTI: yksi oktaavi
 - SAKSOFONI: yksi oktaavi
 - FAGOTTI: yksi oktaavi
 - NOKKAHUILU: yksi oktaavi, HUOM! asteikot 1#-1b
- Tekniikan eri osa-alueita harjoittavia etydejä tai etydinomaisia kappaleita.
- Helppoja säestyksellisiä kappaleita ja soolosävellyksiä, jotka edustavat eri tyytlejä ja tyylikausia sekä ovat tempoiltaan ja tunnelmiltaan erilaisia.
- Suomalaista musiikkia.
- Aikamme musiikkia.
- Opetellaan oppimaan kappaleita nuottikuvasta (prima vista).
- Yhteismusisointia.
- Musiikin luomista, improvisointia, säveltämistä ja transponointia

Tasosuoritus

- Tekninen osuus:
 - Kaksi erityylistä etydiä tai etydinomaista kappaletta.
 - Neljä duuri- ja neljä molliasteikkoa murtokolmisointuineen lautakunnan valinnan mukaan. Oppilaalle ilmoitetaan tasosuorituksessa soitettavat arvioijan valitsevat asteikot kolme päivää ennen suoritusta.
 - Helppo omaksumistehtävä. Oppilas saa tehtävän noin viikkoa ennen tasosuoritusta.
 - Lautakunnan koko: oppilas, opettaja ja yksi arvioija.
- Taiteellinen osuus:
 - Kaksi mielellään erityylistä kappaletta
 - Lautakunnan koko: oppilas, opettaja, 1-2 muuta jäsentä ja puheenjohtaja.
- Osa ohjelmasta ja asteikot esitetään ulkoa.
- Ohjelma voi sisältää yhteismusisointia.
- Oppilaalla on mahdollisuus myös improvisointiin tai oman sävellyksen esittämiseen.

PERUSTASO 2

Tavoitteet

Toisella perustasolla tavoitteena on kiinnittää huomiota äänenlaatuun ja artikulointiin hengitys- ja kielitystekniikkaa kehittämällä. Kappaleet pitenevät ja

sisältävät aiempaa enemmän tunnelmia ja sävyjä sekä uusia teknisiä asioita kuten erilaisia artikulaatiotapoja ja nyansointia. Oppilas tutustuu kolmimuunteisuuteen. Oppilasta rohkaistaan improvisoimaan jo useammilla sävelillä ja jatkamaan omien laulujen tai sävelmien tekemistä.

On tarkoitus, että oppilaan oma vastuu kotiharjoittelusta lisääntyy ja tunneilla opetellaan tarkoituksenmukaisia harjoittelun tapoja. Oppilas saa myös lisää valmiuksia ulkoa soittamiseen ja sen harjoitteluun. Tavoitteisiin kuuluu myös kuulon suojelemisen ja hyvän soittoasennon merkityksen ymmärtäminen.

Pyritään siihen, että oppilas osaa jo pitää hyvää huolta soittimestaan.

Sisältö

- Neljä duuri- ja neljä molliasteikkoa murtokolmisointuineen, joita ei ole aiemmin tentitty. Asteikkoja soitetaan seuraavasti:
 - HUILU: kaksi oktaavia
 - OBOE: alueelta b (h) – es3 kaksi oktaavia (joko suoraan tai dominanttisävelessä kääntyen ylhäällä ja alhaalla)
 - KLARINETTI: kaksi oktaavia
 - SAKSOFONI: kaksi tai puolitoista oktaavia
 - FAGOTTI: kaksi oktaavia
 - NOKKAHUILU: ”kaikki” äänet, kääntö a2:ssa, ei alakäännöksiä. Asteikot 2#-2b sopraano- ja alttonokkahuilulla.
- Kromaattinen asteikko
 - kaikki puhaltimet yhden oktaavin alueelta, paitsi
 - KLARINETTI: e – e3, soitetaan haluttaessa oktaaveittain
- Kaksi blues-asteikkoa
- Tekniikan eri osa-alueita harjoitettavia etydejä tai etydinomaisia kappaleita.
- Säestyksellisiä teoksia ja soolosävellyksiä, jotka edustavat eri aikakausia, tyyliä ja muotorakenteita ja jotka ovat tempoiltaan sekä tunnelmiltaan erilaisia.
- Suomalaista musiikkia.
- Aikamme musiikkia.
- Opetellaan oppimaan kappaleita nuottikuvasta (prima vista).
- Yhteismusisointia.
- Musiikin luomista, improvisointia, säveltämistä ja transponointia.

Tasosuoritus

- Tekninen osuus:
- Kaksi etydiä tai etydinomaista kappaletta.
- NOKKAHUILU: kaksi erityylistä ja eri aikakautta edustavaa sävellystä, joista toinen soitetaan c- ja toinen f-vireisellä nokkahuilulla.
- Neljä duuri- ja neljä molliasteikkoa murtokolmisointuineen lautakunnan valinnan mukaan sekä kromaattinen asteikko. Oppilaalle ilmoitetaan tasosuorituksessa soitettavat arvioijan valitsemat asteikot kolme päivää ennen suoritusta.

- Omaksumistehtävä. Oppilas saa tehtävän noin viikkoa ennen tasosuoritusta.
- Lautakunnan koko: oppilas, opettaja ja yksi arvioija.
- Taiteellinen osuus:
- Kolme mielellään erityylistä kappaletta. Kaksi sävellystä voi korvata esim. sonaatin nopealla ja hitaalla osalla.
- NOKKAHUILU: osa ohjelmasta soitetaan c- ja osa f-vireisellä nokkahuilulla.
- Lautakunnan koko: oppilas, opettaja, 1-2 muuta jäsentä ja puheenjohtaja.
- Osa ohjelmasta ja asteikot esitetään ulkoa.
- On suositeltavaa, että ohjelma sisältää yhteismusisointia.
- Oppilaalla on mahdollisuus myös improvisointiin tai oman sävellyksen esittämiseen.

PERUSTASO 3

Tavoitteet

Kolmostasolla fraasien muotoilua tarkennetaan ja artikulointia hiotaan. Tavoitteena on että oppilas pystyy hallitsemaan monipuolisemmin hengitystekniikkaansa.

Tavoitteena on, että oppilas pystyy harjoittelemaan aiempaa itsenäisemmin. Hän kykenee myös hahmottamaan aikaisempaa laajemmin musiikin elementtejä ja rakenteita sekä säveltämään ja improvisoimaan omista lähtökohdistaan käsin.

Kolmostasolla oppilas kuuntelee musiikkia laaja-alaisesti sekä tallenteina että live-esityksinä ja osaa etsiä tietoa ja tallenteita soittamastaan ohjelmistosta. Hän opettelee tulkitsemaan eri aikakausien musiikkia tyylinmukaisella tavalla. Hän osaa myös ottaa vastuuta soittimensa kunnosta ja ymmärtää laadukkaan ja huolletun soittimen merkityksen.

Sisältö

- Neljä duuri- ja neljä molliasteikkoa murtokolmisointuineen, joita ei ole aiemmin tentitty. Asteikkoja soitetaan seuraavasti:
 - HUILU: kaksi oktaavia
 - OBOE: alueelta b (h) – e3 1 ½ - 2 oktaavia (joko suoraan tai dominanttisävelessä kääntyen ylhäällä ja alhaalla)
 - KLARINETTI: kaksi oktaavia
 - SAKSOFONI: kaksi tai puolitoista oktaavia
 - FAGOTTI: kaksi oktaavia
 - NOKKAHUILU: äänet koko alueelta. Asteikot 4#-4b sopraano- ja alttonokkahuilulla
- Kromaattinen asteikko alueelta

- HUILU: g1 – g3
- OBOE: c1 – c3
- KLARINETTI: e– g3
- SAKSOFONI: b – fis3
- FAGOTTI: B – d1
- NOKKAHUILU: yhden oktaavin alueelta
- RYTMIMUSIIKKI: soitetaan lisäksi nelisointuja
- Tekniikan eri osa-alueita harjoittavia etydejä tai etydinomaisia kappaleita.
- Säestyksellisiä teoksia ja soolosävellyksiä, jotka edustavat eri aikakausia, tyylejä ja muotorakenteita ja jotka ovat tempoiltaan sekä tunnelmiltaan erilaisia.
- Suomalaista musiikkia.
- Aikamme musiikkia.
- Opetellaan oppimaan kappaleita nuottikuvasta (prima vista).
- Yhteismusisointia.
- Helppoa transponointia KLARINETTI in C, SAKSOFONI in C
- Musiikin luomista, improvisointia, säveltämistä ja transponointia oppilaan ja opettajan yhdessä niin sopiessa.

Tasosuoritus

- Tekninen osuus:
- Kaksi etydiä tai etydinomaista teosta.
- NOKKAHUILU: Ohjelma soitetaan tasapuolisesti sekä c- että f-vireisellä huilulla.
- Neljä duuri- ja neljä molliasteikkoa murtokolmisointuineen lautakunnan valinnan mukaan ja kromaattinen asteikko. Oppilaalle ilmoitetaan tasosuorituksessa soitettavat arvioijan valitsemat asteikot kolme päivää ennen suoritusta.
- Omaksumistehtävä. Oppilas saa tehtävän noin viikkoa ennen tasosuoritusta.

Lisäksi:

- KLARINETTI: Helppo transponointitehtävä in C. Tehtävä annetaan oppilaalle viikkoa aiemmin.
- SAKSOFONI: Helppo transponointitehtävä in C. Tehtävä annetaan viikkoa aiemmin.
- Lautakunnan koko: oppilas, opettaja ja yksi arvioija.
- Taiteellinen osuus:
- Oppilas suunnittelee yhdessä opettajansa kanssa monipuolisen konsertin, joka sisältää mielellään erityylisiä sävellyksiä (4 kpl) eri aikakausilta tai yhden laajamuotoisen ja yhden pienimuotoisen sävellyksen. NOKKAHUILU: Ohjelma soitetaan tasapuolisesti sekä c- että f-vireisellä huilulla. RYTMIMUSIIKKI: Jokaisessa kappaleessa on

- soolo-osuus, jossa käytetään myös nelisointuja.
- On suositeltavaa, että tasosuoritus sisältää aikamme musiikkia.
- Lautakunnan koko: oppilas, opettaja, 1-2 muuta jäsentä ja puheenjohtaja
- Osa ohjelmasta ja asteikot soitetaan ulkoa
- On suositeltavaa, että ohjelma sisältää yhteismusisointia.
- Oppilaalla on mahdollisuus myös improvisointiin tai oman sävellyksen esittämiseen.

PUUPUHALLINTEN SYVENTÄVÄT OPINNOT

Tavoitteet

Syventävien opintojen aikana on tarkoitus kehittää soittimen hallintaa ja musiikillista ilmaisua edelleen ja etsiä nuoren soittajan kanssa hänelle sopivaa tapaa pitää musiikki osana elämäänsä. Opiskelija saa valmiuksia jatko-opintoihin ja eväitä elinikäiseen musiikin harrastamiseen. Pyritään siihen, että hän löytää omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan.

Tällä tasolla totutaan valmistamaan ja esittämään aiempaa suurempia kokonaisuuksia. Soitettavat kappaleet ovat entistä pidempiä ja vaativampia ja niitä opetellaan valmistamaan itsenäisesti, jotta myös myöhemmin elämässä musiikin opiskelu tai omatoiminen harrastaminen on luontevaa. Laajennetaan musiikin tyyli- ja laajuuksien tuntemusta ja tutustutaan myös nykymusiikin nuotinkirjoitustapoihin.

Sisältö

- Duuri- ja molliasteikot, murtokolmisoinnut ja dominanttiseptimisoinnut. Asteikkoja soitetaan seuraavasti:
 - HUILU: kaksi oktaavia
 - OBOE: alueelta b-f3. Asteikkoja soitetaan kaksi oktaavia (joko suoraan tai dominanttisävelessä kääntyen ylhäällä ja alhaalla)
 - KLARINETTI: sävelistä e-g alkaen kolme oktaavia, muutoin kaksi oktaavia
 - SAKSOFONI: kaksi tai puolitoista oktaavia
 - FAGOTTI: kaksi oktaavia
 - NOKKAHUILU: äänet koko alueelta. Kaikki asteikot sopraano- ja alttonokkahuilulla.
- Kromaattinen asteikko alueelta
 - NOKKAHUILU: koko alueelta
 - HUILU: c1 – c4
 - OBOE: b(h) – f3
 - KLARINETTI: e – a3
 - SAKSOFONI: b – fis3
 - FAGOTTI: b – d1

- RYTMIMUSIIKKI: Edellä mainittujen lisäksi moodit sekä duurin ja mollin nelisoinnut
- Tekniikan eri osa-alueita harjoitettavia etydejä tai etydinomaisia kappaleita.
- Säestyksellisiä teoksia ja soolosävellyksiä, jotka edustavat eri aikakausia, tyylejä ja muotorakenteita ja jotka ovat tempoiltaan sekä tunnelmiltaan erilaisia.
- Suomalaista musiikkia.
- Aikamme musiikkia.
- Prima vista –soittoa.
- Yhteismusisointia erilaisissa kokoonpanoissa.
- KLARINETTI ja SAKSOFONI: transponointitehtäviä.
- Musiikin luomista, improvisointia, säveltämistä ja transponointia
- Tutustumista oman soitinperheen muihin soittimiin: HUILU piccoloon, OBOE englannintorveen, KLARINETTI bassoklarinettiin, SAKSOFONI erikokoisiin saksofoneihin, NOKKAHUILU erikokoisiin nokkahuiluihin

Lopputyö

- Laajan oppimäärän lopputyö voi poiketa huomattavastikin tässä esitetystä mallista. Lopputyön suunnitelman vahvistaa aineryhmä noin vuosi ennen aiottua suoritusta.
- Tekninen osuus:
 - Kaksi etydiä tai etydinomaista kappaletta.
 - Duuri- ja molliasteikot murtokolmisointuineen ja dominanttiseptimisointuineen lautakunnan valinnan mukaan. RYTMIMUSIIKKI: duuri- ja molliasteikot sekä harjoiteltuja nelisointuja.
 - Oppilaalle ilmoitetaan tasosuorituksessa soitettavat arvioijan valitsemat asteikot kolme päivää ennen suoritusta.
 - Omaksumistehtävä. Oppilas saa tehtävän noin viikkoa ennen tasosuoritusta.
- Lisäksi:
 - KLARINETTI: Transponointitehtävä c-vireiseltä b-vireiselle instrumentille. Tehtävä annetaan oppilaalle viikkoa aiemmin.
 - SAKSOFONI: Transponointitehtävä (joko c-b tai c-es). Tehtävä annetaan viikkoa aiemmin.
 - Lautakunnan koko: oppilas, opettaja ja yksi arvioija.
- Taiteellinen osuus:
 - Oppilas suunnittelee yhdessä opettajansa kanssa monipuolisen konsertin, joka sisältää erityylisiä sävellyksiä eri aikakausilta. Konsertti voi muodostua yhdestä laajamuotoisesta, yhdestä pienimuotoisesta sävellyksestä ja yhdestä sooloteoksesta tai vastaavasta kokonaisuudesta. On suositeltavaa, että suoritus sisältää aikamme

musiikkia. NOKKAHUILU: Ohjelma soitetaan tasapuolisesti sekä c- että f-vireisellä huilulla.

- Lautakunnan koko: oppilas, opettaja, kaksi muuta jäsentä ja puheenjohtaja.
- Osa ohjelmasta ja asteikot soitetaan ulkoa.
- On suositeltavaa, että ohjelma sisältää yhteismusisointia.
- Oppilaalla on mahdollisuus myös improvisointiin tai oman sävellyksen esittämiseen.
- Ohjelma pyritään rakentamaan sellaiseksi, että se tuo monipuolisesti esiin oppilaan persoonallisia piirteitä.